

Let za koristi delav-
skega ljudstva. Delav-
ci so opravičeni do
vsega kar producirajo.

This paper is devoted
to the interests of the
working class. Work-
ers are entitled to all
what they produce.

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office
at Chicago Ill. under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 2146 Blue Island Ave.

"Delavci vseh dežela, združite se!"

PAZITE!

na številko v oklepaju-
ki se nahaja poleg va-
šega naslova, prileplje-
nega spodaj ali
na ovitku, Ako (245)
je številka
tedaj vam s prihodnjo
številko našega lista po-
steče naročnina. Prosi-
mo, ponovite jo takoj.

Štev. (No.) 244.

Chicago, Ill., 14. maja (May) 1912.

Leto (Vol.) VII.

Nov atentat na osebno svobodo.

Seattle, Wash., 11. maja. Veli-
ko pozornost vzbuja razsodba tu-
kajšnjega zveznega sodišča, ki
razveljavlja državljanske papi-
re naturaliziranega državljan-
a Leonard Olsson-a, ker se je isti iz-
razil, da je socialist in da kot tak
propagira radikalne spremembe v
ameriški konstituciji.

Ako bo vrhovno zvezno sodišče
to razsodbo sodnika Cornelia
Hanforda potrdilo, bodo vsi oni
naturalizirani državljani, ki so bi-
li ob času, ko so jemali državljans-
ke papirje, mnenja, da je treba
spremembe v konstituciji Združe-
nih držav. Nekateri advokati so
celo mnenja da na podlagi te raz-
sodbe zgubi vsak tujerodni držav-
ljan državljansko pravico, ako
propagira iniciativo odpoklic in
splošno glasovanje.

To razsodbo utemeljuje s tem,
da smatrajo za krivo prisego tisto
slovesno bljubo, v kateri naturali-
zirani državljani obljubi spoštovati
in varovati konstitucijo Z. Dr. To
je prvi slučaj da je državljan zgu-
bil državljanstvo zaradi politične-
ga prepričanja; obenem se pa ta
slučaj smatra za direkten in krut
napad na socializem.

Olson je dobil drugi državljans-
ki papir 10. januarja 1910. v
Pierce county, Washington. Pro-
ces zoper njega je začel distriktni
pravnik na podlagi poziva neka-
terih kapitalističnih politikov.

Ta infamna razsodba se glasi:
"Olson je izjavil, da jasno razu-
meva konstitucijo in zato je moral
vediti, da en člen iste govori, da
je prepovedano komu vzeti živ-
ljenje, svobodo ali lastnino brez
potrebne sodniškega postopanja.
Na podlagi principov stranke,
kateri on pripada, pa je jasno, da
hoče tranka odpraviti pravico do
privatne lastnine v tej deželi."

Razsodba se dalje peča s socia-
lističnimi nauki o prehodu kapi-
talistične družbe v socialistično.
Na tem mestu se je pokazalo ne-
poznanje socializma od strani so-
dišča, ker se isto postavlja na sta-
lišče, da hočejo socialisti s silo
vzeti kapitalistom njih lastnino;
kar pa, kakor znano, nikakor ni
res. Poleg tega vsebuje razsodba
še bilo drugih nepravilnosti o so-
cializmu in se konča tako-le: "On
(Olson) ni imel namena pripo-
znati konstitucije Združenih dr-
žav, niti jo podpirati in braniti
proti sovražnikom in njegovo na-
ziranje ne more pospeševati miru
in blagostanja ljudstva. Njegovo
strmljenje ima namen roditi neso-
glasje ki se bo končalo v splošni
zmešnjavi."

Sodniku Hanfordu bi svetovali
naj nekoliko preštudira, kako ka-
pitalisti dan za dnem kršijo kon-
stitucijo, ker s svojo brezbriznost-
jo in samopasnostjo oropajo na ti-
soče in tisoče delavcev vsega: živ-
ljenja, svobode in imetja. Najbr-
že se isti sodnik boji odpoklica, ki
daje moč ljudstvu, da bo isto vsa-
kega takega vročega zagovornika
sedanje krivične kapitalistične
družbe kakor je sodnik Hanford
poslalo v zaslužni pokoj brez pen-
zije.

Ker pomeni ta krivična razsod-
ba najbolj barbarski atentat na
osebno svobodo in ker je ista naj-
podležja žalitev socialističnega
prepričanja, bodo socialisti napeli
vse strune, da bo vrhovno sodišče
to krivično in po kapitalistih dik-
tirano razsodbo razveljavilo.

Kislo jabolko za nestrankarje.
Milwaukee, Wis. — Blamaze,
ki jih doživljajo naši nestrankar-
ji v vsakim dnem postajajo tako
občutne, da nikakor ne morejo
ostati brez posledic.

Ko je svoj čas socialistična u-
prava prevzela mestne posle, ji
je bilo največ na tem, da preskrbi
mestu najboljšo upravo, kakor
je obljubila stranka pred volitva-
mi. Mayor Seidel se je trudil, da
dobi najboljše može za važne ura-

de. Iskal jih je od New Yorka do
San Franciscu. Tako je dobil ne-
kaj mož — strokovnjakov, ki so
bili pri volji prevzeti ponudena
jim mesta ter tako pripomoči soc-
upravi do popolnega uspeha. Med
temi je bil tudi strokovnjak v
tlakovanju C. A. Mullen iz New
Yorka. S svojim strokovnim znan-
jem in svojo poštenostjo je dose-
gel, da je mesto pri vsakem kva-
dratnem jardu asfaltne tlaka
prihralo en dolar. Ako pomisli-
mo, da mesto tlakuje vsako leto
nad pol miliona kvadratnih jar-
dov, nam je slika jasna. Takega
sijajnega uspeha pa nasprotniki
niso mogli mirno preboleti. Kapi-
talistično časopisje se je trudilo
dan na dan, da bi kolikor mogo-
če zmanjšali to veliko delo. Naje-
mali so strokovnjake, da bi za-
vrgli način milwaukeeške tlako-
vanja; a vse zastonj. Milwaški
način tlakovanja si je pridobil
priznanje izven Milwaukee. Chi-
cago in okrog dvajset drugih ve-
čjih mest je sprejelo milwaški
način. Toda to dejstvo milwaš-
kih zagrzencev ni spametovalo.
Celo v zadnjem volilnem boju so
uničevali uspeh v tlakovanju. Ob-
enem pa so z glorio obetali kaj
bodo vse storili, ako bodo izvol-
jeni.

No, nestrankarji so bili zvolje-
ni in treba je bilo začeti z delom.
Pa čujte, pasja vera, nestrankar-
ski komisar javnih del se je odlo-
čil za način tlakovanja prejšnje-
ga je socialistične uprave iz "go-
tovih vzrokov"! Mi te vzroke po-
znamo, to je, da je vsak drug na-
čin dražji in slabjši.

Nestrankarji si na ta način ne
bodo pridobili slave; pač pa bodo
stotoni v svojih lastnih lažeh in
obrekovanju.

Berger za podržavljenje brez- ničnega brzojava.

Washington, D. C. — Soc. kon-
gresnik V. L. Berger je vložil v
kongresu predlog, ki zahteva po-
državljenje brezničnega brzojava.
Iz katastrofe Titanic-a je raz-
vidno, kako važna iznajdba je ta
brzojav v pomorskem prometu,
obenem je pa tudi razvidno, da ta
iznajdba ne pride do prave vred-
nosti za človeško družbo, ker pre-
komorske družbe v svoji gonji za
profitom zaposlujejo nevede in
neizkušene operatorje pri brez-
ničnem brzojavu samo zato, da
jim ni treba plačevati visokih
plač ter da tako tem hitreje pol-
nijo svoj lastni žep, a pri tem do-
cela pozabljajo na varnost svojih
potnikov.

Ako pa vlada prevzame v svojo
oskrbo to prometno sredstvo, bo
vlada skrbela, da bo poslovanje
popolno, ker se ne bo ozirala toli-
ko na stroške kakor na varnost
potnikov.

Kapitalistična delitev.

Tokio, Japonska. — Te dni sta
se mudila v tem mestu ameriški
multimilionar Nelson Morris in
njegova žena, ki sta na poti okoli
sveta. Obiskala sta tudi indijski
durbar v Delhi ter nato prepoto-
vala na avtomobilu vso Indijo in
otok Ceylon, kjer sta bila gosta
maharje Banerese in guverner-
ja.

Morris je kupil več starih indij-
skih draguljev, med njimi je naj-
važnejši neki znani emerald, last
maharaje v Pataliji. Vse to je sta-
lo stotisoče.

Morris, ki ima v Chicagi svoje
klavnice, v katerih so delavci sra-
motno nizko plačani, ni hotel vzeti
nobenega svojih delavcev seboj
na potovanje, dasi jih je več tisoč
brez dela in bi ga marsikateri iz-
med njih prav rad spremljal.
Morris meče stran milione, kate-
re so mu delavci nakupili, a de-
lavci pa niti vsakdanjega kruha
nimajo.

Kako vam ugaja ta delitev?

Kapitalistični politični govorni-
ki izvršujejo dve deli ob eneme:
obljubujejo in lažejo.

Konvencija socialistič- ne stranke.

Indianapolis, 12. maja. Na sto
in sto tisoče ameriških delavcev
se z živim zanimanjem ozira na
naše mesto, kjer se pričinja kon-
vencija socialistične stranke. O-
krog 300 mož broječa delegacija,
zastopajoča nad 130.000 mesečne
pristojbine plačujočih socialistov
se je zbrala k najvažnejšemu delu
v zgodovini ameriškega socializ-
ma pod kojega zastavo se zbira
ameriški proletarijat v bojne vr-
ste, da tako pripravljen in sposo-
bljen izvrši velevažno nalogo, ka-
tero mu je naložila zgodovina člo-
veštva, in to čim hitreje.

Te vzvišene naloge do človeške
družbe se naša delegacija zaveda
v polni meri. Kakor marljivo
marvje v svojem gnezdu se je lo-
tila tega epohalnega dela edina v
delu, edina v stremljenju in edina
v končnem cilju: Rešitev človeške
družbe iz kremljev izkoriščeval-
cev človeške energije.

Kakor je "Izvrševalni odbor"
včeraj pri svoji seji določil, se bo
vršilo glasovanje za predsedniške-
ga in podpredsedniškega kandida-
ta prihodnji petek. Upajo, da kon-
vencija temu redu ne bo naspro-
tovala, ker se ji ne gre za malen-
kosti, ampak za resno in trezno
delo.

Isti izvrševalni odbor je dovolil,
da se izplača iz strankine blagaj-
ne "Chicago Daily Socialistu" \$1000
podpore v sedanjem boju
proti časniskemu trustu, in da se
izplača organizaciji za svobodo
govora v St. Diego, Cal., 250 do-
larjev podpore.

Neangleško govoreče organiza-
cije v soc. stranki bodo po me-
sebojnem sporazumu na konven-
ciji zahtevale, da dobe 50% po-
pusta v pristojbinah, da bodo na
ta način dobile dovolj sredstev za
spopolnitev in razširjenje delokro-
ga. Druga zahteva, ki jo stavijo
te sekcije, je, da bodo imeli dele-
gacije tujgovorečih sekcij iste
pravice kakor istih angleških so-
drugov. Jugoslovansko sekcijo na
tej konvenciji zastopa sodrug in
tajnik naše zveze Frank Petrič.
To je prvi slučaj, da so Jugoslavi-
ni zastopani na narodni konvenci-
ji soc. stranke v Ameriki.

Kolik strah in nestrpnost sovrašt-
vo imajo kapitalistične oblasti
pred socializmom je pokazalo dej-
stvo, da sta župan Shank in poli-
cijski načelnik Hyland izdala u-
kaz, da socialisti ne smejo nositi
nikakih rdečih zastav pri manife-
stacijskem obhodu, katerega pri-
rede tukajšnji socialisti danes
zvečer. Delegat V. L. Berger, ka-
kor drugi, kar najostreje obsoja
ta ukaz in pravi, da obžaluje, ker
nima časa, da bi obiskal omenje-
na oblastvenika ter jima povedal,
kako so socialisti s svojo rdečo za-
stavo vladali v najlepšem redu v
Milwaukee, ki je dvakrat večje
mesto kot Indianapolis. Mayor
Shank se namreč boji, da bi rde-
ča zastava povzročila nemire.

ŽALOSTEN SLUČAJ.

Zadnje nedeljo se je vršilo gla-
sovanje ali naj se tudi stavci pri-
družijo stavkujočim operatorjem
tiskovnih strojev, voznikom, izde-
lovalcem klišejev in "newsboy-
em". Ako bi se tudi stavci pridru-
žili štrajkarjem, bi bilo časniške-
mu trustu docela nemogoče izdati
kak časopis. Vse unije v Chicagi
simpatizirajo z štrajkarji in po-
magajo po svojih močeh bojevati
ta boj. Tako je n. pr. unija elek-
trikov odločila 25 dolarjev kazni
za vsakega člana, ki kupi kak
"scab" časopis. Istotako tudi uni-
ja uslužbencev na pocestnih že-
leznicah veliko pomaga, ker noče
prevažati kapitalističnega časo-
pisja itd. Vsled tega je vsak dela-
vec pričakoval, da se bo unija
stavcev odzvala pozivu svojih so-

Oderuštvo posojevalnih agentov.

Milwaukee, Wis. — Kako ne-
usmiljeno je ameriško delavstvo
izkoriščevano ob vsaki priliki, ka-
žejo oderuški slučaji, s katerimi
ima opraviti tukajšnji distriktni
pravnik Winfred C. Zabel.

Pred nekaj meseci smo poročali,
da je isti Zabel najodločnejše
preganjal posojevalnega oderuha
Murphy-a, ki si je nakopičil mili-
one s tem, da je posojeval denar
v potrebi se nahajajočim revež-
em na protipostavno visoke ob-
resti. Murphy je bil obsojen na
tri mesece dela v prisilni delav-
nici. Hotel se je odkupiti, a sodi-
šče odkupnine ni sprejelo.

Za tem slučajem je bilo prijav-
ljenih še lepo število drugih, v
katerih segajo bresti od 25—60%
in še višje. Te oderuške kreature
so preganjale svoje žrtve brez u-
smiljenja. Dosti družin in posa-
meznih eksitene je bilo uničenih
na ta način. Izpovedbe nekaterih
žrtv morajo pretrpeti vsakogar.
Zato pa je distriktni pravnik
napovedal brezobziren boj takim
pijavkam človeške krvi. Do sedaj
je bilo že lepo število teh oderu-
ških agentov kaznovanih. Ta od-
ločen nastop socialističnega ura-
dnika že rodi uspehe. Ni ga skoro
dne, da bi ne falirala ena ali dru-
ga taka oderuška firma. Kolik
strah imajo milwaški oderuhi
pred zasluženjo kaznijo, priča pi-
sma, ki ga je poslala Poseljska
posojilnica svojim 1500 dolžni-
kom. To pismo se glasi:

Na podlagi zahteve in nasveta
distriktnega pravdnika W. C. Za-
bela-a vam pošiljamo ta list ter
vam naznanjamo, da smo na va-
šem dolžnem pismu znižali obre-
stno mero na zakonito stopinjo
in to neoziraje se na prvotno po-
godbo, na katero vam je bil de-
nar posojen. To naznanilo vam
pošiljamo, ker smo voljni podvre-
či se zakonskim določbam te dr-
žave, kakor zahteva distriktni
pravnik. Ob enem želimo zaklju-
čiti svoje račune kakor hitro mo-
goče, zato se oglasite v našem ura-
du kakor hitro mogoče, da uravna-
mo zadevo.

Ako niste sami zmožni določiti
pravilno svoto, se obrnite na ura-
domenjega pravdnika in mi bo-
mo višino dolga, katerega bo ta
urad določil, pripoznali kot po-
stavno.

To pismo govori dovolj jasno.
Torej samo ena taka posojilnica
je imela v krempljih 1500 ljudi,
od katerih so vsi ali delavci ali
slabo plačani uradniki. Na podla-
gi tega je razvidno, kako bujno
je cvetelo to oderuštvo v tem me-
stu; za kar se pa republikanski
in demokratični predniki pravdni-
ka Zabela niso zmenili, pa kako
tudi, ko so bili pa sami soudeležni
pri takih oderuštvi.

Te vrste oderuštvo pa ni samo
v Milwaukee upeljano, ampak
bujno cvete po vsej Ameriki. To-
da drugje javnost nič ne zve o
tem škandaloznem izkoriščevanju,
ker so blasti gluhe in slepe za
vse take grehe kapitalistične dr-
žbe.

delavcev ter šla na štrajk ter ta-
ko pomagala zmagati v pravice-
nem boju. Toda pri nedeljskem
glasovanju se je zgodilo ravno ob-
ratno. Unijski stavci bodo še na-
prej delali s "scabskimi" opera-
torji tiskarskih strojev.

Do tega žalostnega koraka je
največ pripomogel predsednik
mednarodne tiskarske organizaci-
je James M. Lynne, ki je dospel
iz Indianapolis. Zborujočim ti-
skarjem je zagrozil, da bo vse ti-
skanje v Chicagi nadomestil s
"scabi" ako ti glasujejo za štrajk
in da bo njih unija razveljavila
"sharter". To diktatorstvo je
provzročilo, da je 1099 tiskarjev
glasovalo proti štrajku in 655 za
štrajk. Več kot polovico članov
ni glasovalo.

Voditeljem štrajkujočih unij

vstop ni bil dovoljen. Nekateri u-
pajo, da se bo glasovanje še en-
krat vršilo.

Socialisti vedno in povsod dela-
jo na to, da se uvedejo manesto
sedanjih strokovnih unij indu-
strialne unije, v katerih bodo vsi
delavci ene industrije, neoziraje
se na to, kako delo pravljajo, sku-
paj organizirani in ne posebej, kot
je to sedaj. Ako bi imeli tiskarji
eno, to je, industrijsko unijo, bi
bil boj mnogo lažji in uspešnejši.

Ta šola bo sicer draga, a bo za-
to tem koristnejša. Sedanji pre-
sednik ameriške delavske federa-
cije Gompers in njegov regim pa
sta dobila težke zausnice v tej
šoli.

PREISKAVA TITANIC-OVE KATASTROFE KONČANA.

New York. — Senadni komitej,
ki je vodil preiskavo grozne mor-
ske katastrofe, je končal zaslišev-
vanje potrebnih prič in izveden-
cev. Poročilo te preiskave bo slo-
nelo na dejstvih, ki osvetljujejo
brezbriznost in slabo varnost, ka-
teri so bili zročeni nesrečni potni-
ki na Titanic-u. Najvažnejše toč-
ke tega poročila so:

Titanic je bil obveščen o lede-
nikih na morju od rugih parni-
kov.

Titanic ni zmanjšal svoje hitro-
sti, dasi je vozil okrog 25 milj na
uro.

Kapitan Smith ni bil na povel-
niškem mostiču, ampak pri obedu
v svoji kabini.

Čuvaj v jamborjevem gnezdu
ni imel potrebnega dalnogleda.

Preiskava ni dobila nobenega
dokaza, da so bila vrata, ki vo-
dijo iz enega varnostnega preda-
la v drugega, zaprta.

Ravno tako ni nikakega doka-
za zato, da so bile rešilne in var-
nostne priprave nadzorovane v
Southamptonu, predno je Titanic
odplul.

Na Titanicu je bilo rešilnih čol-
nov samo za eno tretjino potni-
kov.

Poleg teh glavnih nedostatkov
je še dosti drugih manjših, ki so
pripomogli katastrofi do take vi-
šine.

Isto poročilo se peča z nekat-
rimi nasveti glede izboljšanja
škandaloznih razmer, ki vladajo
na parnikih.

Združene države sicer nemore-
jo nadzorovati parnikov, ki se
gradijo izven njih. Ima pa pravi-
co zabraniti odplovitev iz ameri-
ških pristanišč parnikom, ki niso
zadostno preskrbljeni z varnost-
nimi napravami. Predvsem mora
biti na vsakem parniku dovolj re-
šilnih čolnov za vse potnike. Veli-
ko važnost se polaga tudi na spo-
polnitev brezničnega brzojava in
sicer na ta način, da bo vladala
nekaka enotnost v poslovanju br-
zojava. Ker pa se vrši meseca ju-
laja mednarodni kongres izveden-
cev v brezničnem brzojavu, senat-
ni odsek priporoča, da naj se ta
kongres peča in reši to vprašan-
je.

Predno je bila preiskava za-
ključena, je bil zaslišan tudi in-
ženir na Titanicu H. C. Cham-
bers, ki je izpovedal pod prisego,
da vrata, ki ločijo eden del ladje
od drugega, niso bila zaprta in
da mornarji niso bili poučeni o
operiranju tozadevnih priprav.

Dalje je ruski potnik tretjega
razreda Berk Pickard izpovedal,
da so bila vrata iz medkrova za-
klenjena. Eden izmed potnikov
je vrata razbil, nakar pa ga je
eden izmed uradnikov vrgel na-
zaj po stopnicah. Po njegovi iz-
povedbi so bili prizori v medkrov-
ju tako grozni, da jih ni mogoče
popisati.

Trust za jeklo in trust za far-
marske stroje podpirata Roosevel-
ta. Bankirji delujejo za Tafta.
Železniški magnat Hill plačuje za
Champ Clarka. Ali bo potem Roo-
sevelt kot predsednik mogel biti
neodvisen? In Taft? In Clark?

Proti nasilju — za pravico!

Ob priliki vsakega večjega indu-
strijskega boja skušajo kapitalisti
stavkujoče delavce očrniti pri lju-
dstvu kot najkrvoločnejše nasil-
nike ter tako naščuvati ljudsko
mnenje proti borečim se delav-
cem. Kapitalistično časopisje kar
tekmuje med seboj v priobčevan-
ju najgorostnejših izmišljotin
in najpodležjih lažij o nasilju in
anarhiji, ki jo provzročajo štraj-
karji v svoji podivjanosti. Kot ne-
kakih ljudskih tribunov se postavlja
to časopisje v svoji brezprimerni
hinavščini na branik splošnih
ljudskih koristi ter pozivlja vlado
in zakone v boj proti mirnim
štrajkarjem, katere dolže, da uni-
čujejo tujo lastnino in neti jo ro-
kovnjaštvo in revolucijo.

Istina pa je, da je ravno na-
sprotno resnica! Delavci smo pro-
ti nasilju. Delavci smo mirni in
zakone spoštuječi prebivalci. Mi
ne začnemo štrajka zato, da bi
vzjemirjali človeško družbo. Mi
delavci štrajkamo zato, ker smo
v to prisiljeni po skrajno žalost-
nih življenjskih razmerah v kate-
rih smo prisiljeni živeti. Z hitro
rastočimi cenami življenjskih po-
trebščin so delavci primorani ali
zahtevati večjo, dragini primerno
plačo, ali pa omejiti svoje živ-
ljenske potrebščine. Ker pa je de-
lavstvo v svojih življenjskih po-
trebščinah skoro do skrajnosti o-
mejeno in ker ga za nobeno ceno
ni volja živeti tako kakor živijo
kitajski kuliji, zahteva višjo pla-
čo. To mu pa izkoriščujoči deloda-
jalci odrekajo ne oziraje se na to,
da so delavci opravičeni; zato pa
delavstvo štrajka.

Tisočim in tisočim družin v
Chicagi in po drugih mestih se
danes odrekajo najnujnejše po-
trebe za življenje. Vsakemu mora
biti znano dejstvo, da znaša te-
denski zaslužek ogromne armade
neizurjenih delavcev v chieaskih
klavnih manj kakor 8 dolarjev.
Istotako mora biti znano dejstvo,
da so tisoči krojačev še na slab-
šem, ako pomislimo na dolg čas
njih brezposelnosti. Mi vemo na
podlagi poročila zvezne vlade, da
dela 25% delavcev v jeklnah v
South Chicagi kakor sužnji po
dvanaest ur na dan in sedem dni
v tednu in vse to samo za bomo
življenje od danes do jutri. Poro-
čila chieaske prostitutke komi-
sije izkazujejo, da so tisoči nedol-
žnih deklet prisiljeni začeti živ-
ljenje sramote — v bordelih, ker
ne morejo živeti ob sramotno ni-
zkem zaslužku, ki ga dobivajo v
sijajnih chieaskih department-
prodajalnah, v umazanih pralni-
cah in nezdruvanih tovarnah.

To so vzroki, ki vodijo do štraj-
ka!

Na svetu bi ne bilo nikakega
štrajka, ako bi se postopalo z de-
lavci pravično, ako bi delavci do-
bivali popolno vrednost svojega
dela.

Ravno sedaj divja v Chicagi
hud boj med časopisnim trustom
in njegovimi unijskimi delavci.
Kapitalistično časopisje poroča,
da so bili delavci dobro plačani in
da se v sedanjem boju ne gre za
vprašanje delavskih plač. Toda
resnica v tem oziru je, da hoče
trust osliniti in uničiti unijo ti-
skarjev in ko bo dosegel to, bo
znižal plače. Tu ne gre za razne
formalnosti in pogajanje z opera-
torji tiskovnih strojev, kakor to
trdi kapitalisti, pač pa se sedan-
ji boj bojuje za obstoj unij, kate-
re so trust prisilile, da je svojim
delavcem dovolil boljše plače in
boljše delovne razmere, kakor bi
jih, ako bi bili delavci neorganizirani.
Boj z vsemi tiskarskimi uni-
jami se je pričel z bojem z opera-
torji tiskovnih strojev. Ako bi se
jim posrečilo uničiti eno panogo
tiskarske unije, lotili bi se druge,
tretje itd., dokler bi zadnji sled
unij ne izginil iz Chicage. Enak
boj je bojeval famozni Otis v Los
Angeles s pomočjo tamkajšnje

gatinov: kako bi torej mogli zeleti, da bogataš izgine! Njih samih ne izkoriščajo; toda čim višja je stopnja izkoriščanja delavca, čim večji je dohodek bogatina, tem dorežljivejši utegne biti, tem več lahko pričakujejo od njega berači. Od izkoriščanja dobe delež, kakor strežaji, čemu bi se borili proti njemu? V začetkih reformacije na Nemškem, ko so katoliško cerkev vsi razredi skrajno sovražili, ker jih je izkoriščala, so bili proletarci tisti, ki so ji stali zvesto na strani, zakaj dajala jim je bogatejšo miloščino kakor skopuški meščani in oplenjeni kmetje.

Ta plast proletariata — capinski proletariati — se še nikdar ni postavila iz lastnega nagona izkoriščanju po robu. Seveda tudi ni branik izkoriščanja, kakor je bil vojni izrodek lakajstva. Strahopeten in brez nazorov, nemudoma zapusti tiste, katerih miloščino in moč. Nikdar ni stal v srednjih bojih revolucionarnega gibanja, pač pa je bil pri vseh nemirih takoj pripravljen, da ribari v kalnem. Časi je celo pomagal zadati zadnji udarec padajočemu gospodujočemu razredu. Navadno se je zadovoljil v revoluciji s tem, da je izkoristil in kompromitiral, a je ob prvi priliki zopet izdal.

Kapitalistično proizvajanje je močno pomnožilo capinski proletariati; dovaja mu neprenehoma novih rekrutov; zlasti v velikih mestih tvori znaten del prebivalstva.

Po značaju in nazorih mu je zelo blizu tisti del malih kmetov in malih meščanov, ki je skrajno propadel, ki obupava nad lastno močjo in se skuša obdržati nad vodo z miloščinami, ki mu jih mečejo višji razredi.

— Pred kratkem so se vršile na Dunaju občinske volitve za četrti razred. Socialisti so dobili 9 mandatov, karščanski socialisti 11 (prej so jih imeli 14) in svobodomislci 1. Vse meščanske stranke so šle v boj proti socialistom.

Beljak, Koroško, 24. aprila. Koroško delavstvo beljaškega volilnega okraja je z glasovnicami temeljito odgovorilo na ostuden volilni boj vsenemške tranke in njih kandidata profesorja Angererja proti socialno demokratičnemu kandidatu. Pri večerjanih nadomestnih volitvi je bil namreč izvoljen socialno demokratični kandidat sodrug Florjan Gröger s 3520 glasovi za državnega poslanca, njegov vsenemški kandidat profesor Angerer je dobil 2704 glasove in krščansko socialni kandidat Herler 436 glasov. Sodrug Florjan Gröger je torej izvoljen s 580 glasovi absolutne večine. Od lanskim junjskim volitev so napredovali socialni demokratje za 593 glasov. Vsenemci kljub vsej nečestni agitaciji za borih 73 in krščanski socialci za 147 glasov.

Iz upravnistva.

Zadnji teden so dospele knjige iz Ljubljane. Agitatorjem in prijateljem socialistične literature priporočamo, da pridno segajo po njih in jih širijo med slov. delavce.

Vsa knjige zadevajoča zaostala naročila se bodo izpolnila v kratkem, deloma so se že. Kdor teh naročnikov ne bo dobil knjig v teku enega tedna, naj nam sporoči.

Ker se nekateri naročniki majske izdaje "Proletarca" pritožujejo, da niso dobili vseh naročenih iztisov, pozivljamo vse prizadete, da nas obvestijo, ker imamo še večje število te številke v zalogi in lahko vsakomur postrežemo ž njo.

ZA SYGAN, PA.

Soc. klub Mladi Vrh, št. 13. J. S. Zveze, v Sygan, Pa., priredi majskega slavnost 29. maja. Vstopnina za moške 50 c, ženske proste. Svirala bode godba ob sedmih Bridgeville. Začetek ob sedmih zvečer. — ODBOR.

ZA BARBERTON, OHIO.

Tem potom naznanjam sodrugom šte. 66, da se polnoštevilno udeležijo prihodnje seje, ki se ima vršiti dne 19. maja, v prostorih sodruha Frank Levsteka 817 Wooster Ave., ob 9. uri dopoldne. Fr. Levstek, tajnik.

Berger v boju zoper spremembo zakona o naseljevanju.

Washington, D. C. — Predzadnjo soboto je v kongresnem odseku za naseljevanje prišel na vrsto predlog, ki zahteva spremembo dosedanjega zakona o prostem naseljevanju političnih zločincev drugih narodov v Združenih državah. Po tej spremembi bi se noben politični kaznjencec ne smel naseliti v naših državah.

Socialistični kongresnik Viktor L. Berger je v dolgem in ostrem govoru razkrinkal podle in krivične namene predlagateljev in zagovornikov te spremembe. Kakor se Berger izraža, hoče tozadnji predlog ustvariti zakon, po katerem bi se lahko deportiralo vsakega tujca, ki je le denarno prispeval za osvoboditev svoje domovine.

Mnogo tujerodnih državljancev se zgraža in vznemirja zaradi tega predloga in pričakovati je posebne deputacije iz New Yorka, ki bo protestirala pred kongresnim komitejem proti sprejetju take neutemeljene spremembe. Sicer ni dosti ali pa nič upanja, da bi se kongres toliko spozabil in sprejel to spremembo, a nasprotniki te spremembe hočejo, da ta akcija v kongresu niti na vrsto ne pride, ker bi to čut svobode do skrajnosti žalilo in postavilo naš kongres v čudno luč pred svetom.

Berger je nato dejal: "Naselniško vprašanje je zelo velike važnosti, ker se tiče gospodarskega, socialnega in političnega dobrobita našega naroda.

Naseljevanje v preteklosti je bilo izvanredne velike važnosti v gospodarskem razvoju; kajti isto je omogočevalo uveljavljanje naravnih bogatstev — v farmarstvu, rudarstvu in izdelovanju v tovarnah. Naseljevanje je omogočevalo izveditev velikih podjetij, kakor železnice, kanalov in drugih javnih naprav. Pomagalo je večati bogatstvo ameriškega naroda, bodisi direktno ali indirektno.

Naseljevanje v preteklosti je bilo tudi velike socialne važnosti. Množilo je prebivalstvo: oživel je zapad po tujerodnih naselnikih, vzhod pa se je spopolnjeval. Naseljevanje je dalo ameriškega naroda življenje in energijo. Nemški, angleški, skandinavski, irski in drugi naseljenici so povzdignili sever in zapad naše republike do današnje vrednosti. Brez naseljenecv bi bila ta zemlja brez vrednosti.

Poleg vsega tega pa je igrala imigracija veliko vlogo tudi na političnem polju. Najbolj energični in revolucionarni elementi vseh evropskih držav in dežel so prihajali v Ameriko, ker jim njih domača vlada ni bila po volji. Iz tega je razvidno, da so bili naseljenici odločilni in rešilni faktor v javnem življenju. Zgodovina kaže, da so te vrste naseljenecv v vsakem moralnem vprašanju zavzemali pravilno stališče. Večina njih bili so odločno proti suženjstvu. Na stotisoče in stotisoče naseljenecv raznih evropskih narodov je služilo v armadi Z. Dr.

Toliko o naseljenecv v preteklosti. Na podlagi navedenega se mora vsakdo strinjati, da so bili tujerodni naseljenici pravi blagoslov za našo državo.

Pripročnam pa, da je sedanja imigracija nekoliko različna in da jo je treba regulirati: Nikakor pa ne mislim trdit, da je princip, ki je danes uveljavljen, četudi ga je ameriška delavska federacija odobrila in je bil sprejet v kongresu l. 1897, pravilen, ker se vsa važnost polaga na nekatere faze izobrazbe.

Da je kdo zmožen čitati ustavo Z. Dr. v svojem lastnem jeziku, še ne priča o izobrazbi. To vsekakor ne more biti mera za vrednost posameznega človeka.

To merilo bi malo zadevalo večino evropskih narodnosti, ker je ta zmožna čitanja in pisanja. Svojo kulturo pa ta večina pokaže v dejstvu, da se organizira v unije in druga društva. Več analifetov pa je med nekaterimi severnimi in južnimi Slovani in Italijani. Toda tu pa je potreba upoštevati dejstvo, da ti analifet niso sami krivi svojega neznanja, marveč gre to neznanje na račun njihove slabe vlade. Kakor hitro se tem analifetom ponudi prilika za učenje, so voljni učiti se.

Kolikor se pa Italijanov in Judov tiče, je pa gonja proti njim neopravičena, kakor je bila neopravičena gonja proti Nemcem in Ireem red 60 leti. Med Italijani je sicer precej analifetov, a kljub temu je večina njih poštena in koristna kakor katere druge narodnosti. Med ruskimi židi so nekako 4% analifetov, toda vsled tega niso ljudje v splošnem nič manj inteligentni, podjetni in družabni. Njih drugi rod se je skoro docela otresel tujstva.

Toda o vseh vprašanjih naseljevanja ne bom danes razpravljaj. Danes gre samo za spremembo sedanjega zakona, zato hočem o tem izraziti svoje mnenje.

Med drugimi vprašanji je dejal Berger: "Sprejetje te spremembe bi pomenilo docela novo politiko za Združene države. Politika, ki bi bila v popolnem nasprotju z ono, ki je bila uveljavljena od začetka te države in tudi pred njo.

S to spremembo bi naše države stopile na nižjo stopinjo svobode, kakor stoji danes Švica, Anglija, Francija, Švedska in druge evropske države. Da, celo napol — ustanovnim državam bi bila zapostavljena naša svoboda. Skratka: Združene države bi s tako spremembo na mah zavrgle vse svoje tradicije.

V preteklosti je bila Amerika pribežališče preganjanim. Sicer je želja po imetju in obrti igrala veliko vlogo, a večino kolonij so ustanovili verski in politični preganjanec.

Prvi naseljniki v državi Massachusetts so bili pribežniki, ki so bili preganjeni iz verskih in političnih ozirov. Nekoliko let pozneje je bilo mesto Baltimore ustanovljeno od katoliških pribežnikov iz Anglije. Francoski Hugonoti so pribežali v Francije ter se naselili v South Carolini. V North Carolini so se naselili verski pribežniki iz Moravskega. Anglež Viljem Pen, oče Pennsylvanije, Nemeč Daniel Pistorius in drugi začetniki naših držav so bili skoro vsi verski ali politični pribežniki, med katerimi je bilo poleg priprostitih ljudi tudi veliko izobražencev iz vseh poklicev.

Okolu leta 1833 je v Ameriko pribežalo znatno število Nemcev, ker so isti doma agitirali za svobodo, a jih je vlada zato preganjala. Istotako je bilo l. 1849, ko je vsa srednja Evropa gorela v revoluciji in je bil marsikateri agitator za svobodo prisiljen pobegniti, ako si je hotel ohraniti življenje.

Rusko priseljevanje se je pričelo l. 1883. Med priseljenci je bilo veliko političnih zločincev, ki so bili toliko srečni, da so ušli ostrim krempljem ruskega vladnega terorizma.

Nato je Berger navel iz l. 1851. slučaj, ki jasno osvetljuje, kako je demokratični predsednik in demokratska administracija visoko cenil pravico pribežništva političnih zločincev.

Martin Koszta je bil ogerski pribežnik, ki se je udeležil revolucije l. 1848—49 proti Avstriji. Ko je dospel v Z. Dr. je izrazil željo postati ameriški državljani. Nato se je vrnil v domovino kot tajni poslanec znanega ogerskega revolucionarja Ludovik Kossutha. V tistem času se je pa zgodil napad na sedanega avstrijskega cesarja in Koszto je policija obtožila soudeležbe pri zaroti. Toda njemu se je posrečilo uiti. Pribežal je v Smirno (Mala Azija). Avstrijska vlada je zahtevala, da Turčija izroči Koszto, a Turčija je odklonila. V sporazumu z Rusijo, ki je Avstriji pomagala zadušiti ogersko revolucijo, je oddelek avstrijskih vojakov s silo ugrabil Koszto ter ga odvedel na bojno ladjo "Hussar".

Privrženci Koszta so pa o tem početju obvestili ameriškega konsula, ki je takoj poslal ameriško vojno ladjo St. Louis, da reši jetnika. Kapitan ladje D. M. Ingraham je zahteval od poveljnika avstrijske ladje, da mu izroči Koszto in sicer v teku štirih ur. Med tem se je pripravil za napad. Kapitan "Hussar"-a se je sicer branil, sporečil je o tem avstrijskemu konsulu. Avstrijska vlada je nato ukazala izročiti Koszto francoskemu konzulatu za toliko časa, da se dožene, ako ima prvi državljanski papir ali ne. Tako je Koszta ušel avstrijskim rabljam.

Združene države so postopanje kapitana Ingraham z navdušenjem odobrile in kongres mu je za

ta junaški čin podaril zlato medaljo. Mesto New York mu je darovalo dragocen meč v dar.

Tako so Amerikanci branili svojo svobodo, a danes hočejo nekateri koristolovci uničiti to, kar je ameriški narod upošteval ves čas svojega obstoja. Ko bi se začetnik tega infamnega predloga senator Root kedaj bojeval za svobodo, bi jo znal ceniti; v svojem izobilju pač misli, da je vsak človek, ki si upa dvigniti glavo, glas in roko proti okrutnosti nekaterih evropskih vlad ter si poželji svobode, revolucionar in anarhist, za katerega ni mesta v širni naši republiki. Taka sprememba bi pomenila moderno tiranstvo.

Mi vemo, da ameriškim kapitalistom, katerih zastopnik je senator Root, svobodomiselnosti in zavredni naselniki niso po volji; zlasti jim niso po volji socialisti. Ako bi bilo po njih volji, bi se vse tujerodne socialiste enostavno poglajalo, od koder so prišli.

Senator Root in pa njegovi "revni" varovanci pa naj imajo zavest, da jih tudi tak infamni zakon ne more rešiti pogina v bližni bodočnosti.

Iz naselbin.

Chicago brez časopisa.

Chicago, Ill. — "Chicago brez časopisa", tako sem čital v "Glas Naroda" in tudi drugi izven chieaski časopisi poročajo to. Ta vest pa je samo na polovico resnična, kajti "Chicago Daily Socialist" izhaja sedaj dvakrat na dan. Zjutraj pod imenom "Chicago Daily World" in zvečer pod svojim stari imenom. Poleg jutranje in večerne izdaje izide tudi "Extra" opoldne. Tako imamo tri, včasih celo štiri izdaje na dan. Socialističnega časopisa se vroda vsak dan od 250.000 do 300.000 iztisov. Ko bi jih mogli pa še več natisniti, bi jih pa še več prodali. To ni malenkost, čitatelji!

Vest, da je Chicago brez časopisa je samo toliko resnična, kolikor to kapitalistično angleško časopisje zadene. Socialistično časopisje kupujejo in čitajo brez izjeme: milijonarji kakor navadni delavci. Kako milijonarjem ugađa, se ne da natančno povedati, a da delavstvu ugađa, pa kaže to, ker je zahtevanje po soc. časopisju vsak dan večje. Zato lahko s sigurnostjo pričakujemo, da bo uspeh soc. časopisja naravnost velikanske važnosti, kajti delavci sedaj spoznavajo, kakšni prijatelji delavcev so kapitalistični časopisi. Delavstvo pa uvideva, kje je njegov list in njegova stranka.

Splošno mnenje chiečanov je odločno na strani štrajkarjev, ker noče nihče kupovati "scab" časopisa, če tudi kateri žide. Razume se, da se dobijo tudi med nami kukavice, ki kupujejo kapitalistično časopisje. Toda noben tak junak nima toliko poguma, da bi se upal javno pokazati svojo barvo. Tako potuhnjeno gre vsak tak "nebodigatreba" kakor pes, kadar klobaso ukrade.

Ako se kapitalistom posreči izdati list, tedaj ga prodajajo v varstvu policije, ker se boje, da bi ne prišla zaslužena kazen od zavrednega delavstva.

Sicer ne vem, ako so "Glas Naroda", "Clevelandska Amerika" in drugi listi vedoma poročali laž, ali so bili napačno poučeni iz angleškega časopisja. Računam pa na resnicoljubnost vseh prizadehtih časnikarjev, da neresnico popravijo, kajti v slučaju, da bi tudi tiskarji pri soc. časopisih štrajkali, bi to postavilo socialiste v nečastno luč, ker bi se moralo delavstvo z delavstvom boriti za zboljšanje plače in delovnih pogojev. Istina pa je, da socialistične tiskarne vedno in povsod upoštevajo opravljene zahteve svojih delavcev.

"Glas Naroda" nadalje poče o surovosti štrajkarjev napram občinstvu in prodajalcem kapitalističnega časopisja. To pa presega že vse meje! Istina je, da je policija uganjala najostudnejši barbarizem napram nedolžnim in mirnim štrajkarjem, da je do smrti pretepla nekaj uslužbencev pri socialističnem časopisju brez vsakega vzroka, da po nedolžnem zapira prodajalce soc. časopisja, da policija najkrivičnejše postopa z vsakomur, ki le količkaj nasprotuje kozaskemu postopanju, kateremu bi celo v Rusiji zlepa

ne dobili primere. Celo ženskam se ne priznava.

Najbolj pa je ostudna laž, da štrajkarji pretepaajo prodajalce kapitalističnega časopisja. Kako neki, ako poleg vsakega takega prodajalca stoji par policajev, ki čakajo na žrtve kakor jastrebi na kokoši.

Vse to pa se dogaja na povelje demokratičnega mayorja Harrisona, ki ni drugega kot metla časnikega trusta, kateri edini mu je pridobil mayorski stolec. Ta štrajk pa odpira chieaskemu delavstvu oči dan na dan, da spoznava resnico in bo zato s svojimi tlačitelji temeljito obračunalo ob svojem času. — M. Kulovic.

St. Louis, Mo. — Tukaj Van

pošljem zaostalo naročnino za "Proletarca", ki je v resnici vse hvale vreden list, katerega bi moral čitati vsak zaveden delavec. Ne smel bi manjkati v nobeni slovenski hiši! Delavci, rojaki, brusimo svoje orožje proti nenasitnemu kapitalizmu, ki dan za dnem mori delavce — naše sotrpine! Delavci, koliko časa bomo še gledali svoje družine gladne, dočim se ti lenuharski trojčje blažijo v svilo, živijo v razkošju, a ti nimaš za najpotrebnejše. Delavci, otresimo se teh pijavk, ki pijejo našo kri! Podpirajmo delavsko časopisje in socialistično stranko, ki je edino prava za nas trpine! Sedaj imamo najjasnejši zgled koliko se briga kapitalizem za nas, ko se je potopil parnik "Titanic"! Koliko se piše o milijonirjih in potnikih prvega in drugega razreda, a ničesar se pa ne čita o potnikih med krovja, ki so bili le delavci. Nikdo se ne briga zanje! Koliko pridnih rok je šlo na dno morja, koliko otrok je ostalo brez očetov in koliko žen brez soprogov? Kdo naj jih nadomesti? Kdo naj skrbi za sirote, ktere je kapitalistična samopašnost potisnila v skrajno revščino. Sedaj mrtvim postavljajo spomenik, živim pa nastavljajo smrtno past! Spomenik je pač cenejši kot pa skrb za varnost.

Zato dragi sotrpini, otresimo se jih, strimo jim moč, da se bodo tudi oni potopili na dno morja kakor se je potopil "Titanic". Ve liko jih je, ki vedno le zdihujejo, kako slabo se jim godi. Toda ljudi delavce, samo z zdihovanjem ne priključimo boljših časov. Treba se je organizirati, ker le v združenju je moč. Le tako nam bo mogoče prodreti z našimi pravičnimi zahtevami.

Avstr. Slovensko
Ustanovljeno
Bol. Pod. Društvo
16. januarja 1892.
Sedež: Frontenac, Kans.
GLAVNI URADNIKI:
Predsednik: MARTIN OBERŽAN, Box 72, Mineral, Kans.
Podpreds.: FRANK AUGUSTIN, Box 360, W. Mineral, Kans.
Tajnik: JOHN ČERNE, Box 4, Breezy Hill, Mulberry, Kans.
Blagajnik: FRANK STARČIČ, Box 489, Frontenac, Kans.
Zapisnikar: LOUIS BREZNIKAR, L. Box 38, Frontenac, Kans.
NADZORNIKI:
PONGRAC JURŠE, Box 357, W. Mineral, Kans.
ANTON KOTZMAN, Frontenac, Kans.
MARTIN KOČMAN, Box 482, Frontenac, Kans.
POROTNI ODBOR:
JOSIP SVATO, Woodward, Iowa.
JAKOB MLAKAR, Box 320, W. Mineral, Kans.
JULIJ BOGNAR, Box 6, Breezy Hill, Mulberry, Kans.
Sprejemna pristojbina od 16. do 40. leta znaša samo eden dolar. Vsi dopisi se naj blagovolijo pošiljati, gl. tajniku.
Vse denarne pošiljke pa gl. blagajniku.

PRVI, PA ZADNI PRVI MAJNIK.
Spisal Jože Zavertnik.

Dan je vstajal v vsej svoji krasi in lepoti. Nebo je žarilo na vzhodu in solnce se je prikazovalo počasi nad veličastno prerijsko, posuto z mesti, trgi, tvornicami, visokimi dimniki in železniškim omrežjem, da razlije svojo čarobno stvarjajočo moč nad naravo. Tupatam so bili nasejani ostanki starih, nekdanjih pragozdov. Od viharja podrti hrasti in suhlad so ležali križem in tvorili netivo za gozdni požar. Rosne kapljice so visele na vejah in bliščale v mavričnih barvah. Ptice so pele svojo jutranjo pesen, žolna je pa urno plezajoča po deblu s svojim tik, tik, tak naznana jala smrt mrčesu.

Ob skoraj vgasnelem ognju, med železniško progo in gozdom sta sedela dva brezposelna delavca v visoki travi, ki se je vila med železniško progo in gozdom kot temnozelen trak. Pod debelimi ogorki je tlela počasi žrjavica, iz katere se je dvigal lahek, skoraj neviden sivkast dim, ki je hitel proti vzhodu ... po vetru odkazani poti.

"Janez", se je oglašil kakih štirideset let star človek, sedeč na hrastovem od črvov razjednem in preluknjanem porokbu, na katerega obrazu so bile vrezane odločne poteze; njegove razvite prsi so razodevale izvanredno telesno silo, njegove udane in žuljave roke so pa pričale, da je tekom svojega življenja mnogo delal za druge ljudi.

"Kaj pa je To?" se je oglašil njegov mlajši tovariš in obrnil svoj mladeniški obraz proti njemu, na katerega je življenje zarisalo še malo izkustev, muk in trpljenja.

"Danes ostaneva tukaj in ne bodeva potovala dalje", se je oglašil Tom v čebelem in nizkem basu. "Prvi majnik je in tovarni vlaki naj hitijo mimo naju svojo pot. Imam še malo črne kave, katero lahko skuham v kositrasti škattli, pa kos kruha in slanina, kar bo za danes zadostovalo za naju."

"Ah, pojdiva naprej", je prišel zopet mlajši. "Mogoče dobiva delo v bližnjem mestu."

"Delo ... pa danes ... ne", je odgovoril Tom.

"Kaj pa ti je vendar danes, da nočeš nikamor, ko si vendar vedno silil naprej?" je vprašal mlajši.

"Prvi majnik je ... delavski praznik", je spregovoril Tom in vstal.

"Delavski praznik? ... Prvi majnik? ... Obrazlož mi Tom!" je rekel Janez in gledal vprašajoče svojega tovariša v obraz.

"Seveda, mlad si še, pa ne veš — — — pa z dežele, od matere si prišel, komaj pred dobrim letom v obljubljeni deželo, da okusiš med in mleko v tej deželi največjega kapitalističnega oduševanja", je nadaljeval Tom in gledal tovariša s vojimi dobrohotnimi očmi.

"Povej, povej mi no Tom, kaj pomeni prvi majnik," je Janez proseče silil vanj.

"Prvi majnik je delavski praznik, katerega niso postavili cerkvi, kralji, kapitalisti ali pa pač, je govoril Tom s povdarnim glasom.

"Prvi majnik so si delavci postavili za praznik proti volji

vsem, da s svojim praznikom dokazujejo, da lahko obsodijo vso človeško družbo na smrt od lakote, ako odlože svoje orodje. ... Kapitalistični oduševanja opajo poljedela in delavca za njegov produkt. Ako kateri njiju skuša vzeti kaj nazaj, potem pa ga obsodijo v ječo ali celo na vislice. To je krivično! Bogatinu dovolijo, da okrađe siromaka, če se pa ga ne siromak, so pa takoj beriči za njim. Ti gospodje so sami zakrivil, da jih siromaki mrzijo. ... V tej deželi svobode hodijo otroci delavcev le toliko v šolo, da jih kapitalistični oduševanja kasneje tem laglje izkoriščajo. ... Gorje pa posamezniku, ki bi se vprl temu oduševanju. Tak je položaj vseh delavcev širom sveta. Zato pa zavodni delavci vseh narodov protestirajo na prvega majnika proti tem krivicam in krivični uredbi človeške družbe. ... Zdrava in krepka sva in hočeva delati, pa naju noče nikdo sprejeti v delo. Ali ni to narobe svet, proti kateremu je treba protestirati?"

"Razumem te", je tiho pristavil Janez, takoj pa dejal glasneje: "Ali slišiš, psi lajajo", in zamahnil je z roko proti jugu, kot bi hotel zaznamovati smer, iz katere je lajanje udarjalo na njegovo uho.

Tom je vzdolbeno roko pristavil k ušesu in se sklonil naprej kot bi se hotel prepričati, da je Janez povedal resnico. Nakrat je pa dejal tiho: "Da, čujem jih, kaj neki delajo v tej okolici psi?"

Razločno slišim tudi ropot železniškega vlaka. Ne vem, mogoče so loveci?" je dejal Janez.

"Loveci? Nemogoče v tej divjini", je odločno rekel Tom.

Mej tem je lajanje prihajalo bližje in bližje. Gosta, visoka trava se je zibala in gibala in vodoravna gibajoča črta se je urno premikala proti njima, iz katere je prihajalo zamolklo lajanje, pomešano v veselje naznanjajočim krikom divje zveri, ki je zasledila svojo žrtev. V travi se je prikazal pred njima kroni pes, s krvavo podplutimi očmi in zverskim zobovjem, za njim drugi, tretji, četrty ... peti. Tom je zgrabil za debelo gorjačo in udaril s tako silo prvo zver po glavi, da se je zgrudila z zamolklim jekom na tla. Ali predno je vdaril drugič, so ga psi obkolili od vseh strani. Zaman je tolkel s svojimi orjaškimi rokami okoli sebe; psi so ga potegnili na tla in na tleh se je valjala krvava, nerazločna zmes ...

Janez je mislil takoj na svojo rešitev. Hitro je premeril z očmi daljavo med seboj in tovarnim vlakom, ki je v tem trenutku ropotal mimo. Kakor blisek je planil proti njemu, da bi prijel za ročaj na tovarnem vozu in skočil nanj. Ali spodrsnil je, divji, bolestni krik se mu je razvil iz prsi, potem je pa bilo tiho ... čul se je le še ropot odhajajočega v daljavi zginjajočega vlaka.

Šest jezdecev, oboroženih s puškami je prijezdilo v divjem diru na mesto, kjer se je krvava, nerazločna zmes valjala na tleh. Z velikim trudom so odtrgali krvne pse od svoje žrtev, ki je bila oblitla s krvjo in je krvavela iz mnogih ran ...

Drugi dan je zakotni listič v mestecu C ... prinesel malo vest, da so krvni psi šerifa, ki je lovil nevarne železniške roparje, razmesarili in tako nevarno ranili nekega trampa, da bo težko okrevati od zadobljenih poškodb, drugega pa je povozil vlak. Od zdolaj pa je urednik zlobno pristavil: Te vrste ljudje so nevarni lastniki kot železniški roparji in tolovaji. Človeška družba je najbolj varna pred njimi, ako so mrtvi.

Vse oči obrnjene na Milwaukee.

Ako se zanimате za napredek človeštva pazite na Milwaukee. Kjer socialisti kontrolirajo mesto in county in vršijo veliko delo. To pa najlažje storite, ako se naročite na "Milwaukee Leader", nov. soc. dnevnik. Leader je izvrsten in metropolitni časopis, ki prinaša vse novice, največ pozornosti pa posveča delavskim interesom.

Naročnina za celo leto znaša \$3.00, 25c na mesec. — Naslov: The Milwaukee Leader, Milwaukee, Wis.

Grozne bolečine.
Gosp. Mihael J. Peko iz Kelayres, Pa., pisal nam je, da je imel njegov brat grozne bolečine nad en mesec dni, vsled krčev v želodecu. On pravi: "Moj brat je trpel na grozno bolečinah vsled krčev v želodecu, ne da bi bil mogel dobiti kake pomoči. On celo jesti ni zamogel. Nasvetoval sem mu, rabiti Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino, ker smo ga v naši družini večkrat rabili in vedno z velikim uspehom. Ko ga je rabil en teden, so bolečine zginile in od tega časa se moj brat povse dobro počuti. Mihael J. Peko, Kelayres, Pa."

To izvrstno zdravilo naj bi se poskušalo pri vseh nerednostih želodca in drobjav. Izčišča telo ter ga drži čisto; ojača celi sestav, izčišči kri naravnim potom.

V lekarnah — Jos. Triner, 1333 — 1339 S. Ashland Ave. Chicago, Ill.

Dolžnost vsakega socialista je, podpirati svoje časopise. Agitirajte za "Proletarca". Pridobite mu nove naročnike.

Prehlajenja se lahko iznebite in bolečine v vratu ter v prsih minejo takoj, če se napravi par močnih drgnjenj s "Pain Expeller", kakor je popisano v knjižici, v kateri je zavita steklenica. Sredstvo se lahko kupi v Ameriki v sleherni lekarni za 25 centov steklenica, treba pa je paziti na to, da je varstvena znamka s sidrom na kartonu in na steklenici.

"No Work - No Pay" The Workingman's Problem

Zanemarjen prehlad.
Dr. Richterjev PAIN-EXPELLER
odstrani nevarne posledice, ako se pravočasno rabi po predpisih, ki so natisnjeni na omotu. 25c. in 50c. steklenice. — Pazite na ime in sidro na omotu.

F. AD. RICHTER & Co., 215 Pearl Street, New York, N. Y.
Dr. Richterjevo Congo Pilule olajšajo. (25c. ali 50c.)

Slovinci, obiskujte 'PARIS' RESTAVRACIJO
1914 Blue Island Ave., Chicago.
Lastnik: Tom. Grianias.
Postrežba točna. — Jedila dobra. — Cene primerno nizke. — Odprto ponoči in podnevu.

ROJAKI v Waukeganu!
Če kočete piti dobre pijače in se zabavati po domače pojdite k
B. Mahnich-u,
714 Market Street, Waukegan.
Pri njemu je vse najbolje. Kdor ne vrjame, naj se prepriča.

Importiran starokrajski tobak vsake vrste
za cigarete, pipe in žvečenje. Im portirane cigare in cigarete. Vse pristno in po zmernih cenah.
VAC. KROUPA,
1245 W. 18th St., Chicago, Ill.

M. A. Weisskopf, M. D.
Izkušen zdravniki.
Urađuje od 8—11 predpoldne in od 6—9 zvečer.
1842 So. Ashland Ave.
Tel. Canal 476 Chicago, Ill.

V NAJEM SE ODDA
prijazna soba za enega ali dva. Prevozne zveze na vse strani. West Side, tri bloke od 40th ave. Natančnejše pove upravnistvo "Proletarca".

Vse konzularne in notarske zadeve (civilne in vojaške) prevzema v hitro in uspešno izvršitev
Ivan Kaker, 220 1/2 Grove St., MILWAUKEE, WIS.

CARL STROVER
Attorney at Law
Zastopa na vseh sodiščih.
St. sobe 1009
133 E. WASHINGTON STREET, CHICAGO, ILL.
Telefon: Main 3989

POZORI! SLOVENCII! POZORI!
SALOON
s modernim kegljiščem
Sveže pivo v sodčkih in buteljki in druge raznovrstne pijače ter unajka smodka. Potniki dobe šodno prenočišče za nizko ceno.
Postrežba točna in isoborna.
Vsem Slovincem in drugim Slovincem se toplo priporoča
MARTIN POTOKAR,
1625 So. Centre Ave. Chicago

Potisekov SALOON
1237-1st St., La Salle, Ill.
Toči vse, gostilni podrejene pijače in se priporoča rojakom za obilnih obiskih.

PRVA SLOVENSKA
Vinarna in Gostilna v Kaliforniji,
kjer se toči dobra vina in importirano pilsenke pivo. Prodaja vina na galone in na drobno.
Ant. Schnabl,
cor. Trumbull ave. in 26. Str., Chicago, Ill.

Dobra domača kuhinja. Odprto po dnevi in po noči.
"BALKAN"
KAVARNA - RESTAURACIJA
— IN POOL TABLE —
M. Poldrugáč — — — **1816 So. Centre Ave.**

ZDRAVLJENJE V 5 DNEH
Varicocele Hydrocele BREZ NOŽA IN BOLEČIN
Ozdravim vsacega, kdor trpi na Varicocele, Structuri; dalje ozdravim nalezljivo zastrupljenje, živčno nezmožnost, vodenico in bolezni tičedih se moških.
Ta prilika je dana zlasti tistim, ki so izdali že velike svote zdravnikom ne da bi bili ozdravljeni in moji namen je, pokazati vsem, ki so bili zdravljeni po tucatih zdravnikov, brezuspešno, da posedujem le jasno edino sredstvo, s katerim ozdravim uspešno.
Popravite Vaše zdravje
Pridite v moj urad in govorite zaupno. Govorimo vse jezike. Dobili boste najboljša nasvete in prednosti, ki sem si jih iztekel v moji 14 letni praksi kot specialist v bolezni pri moških.
Ozdravim pozitivno želodec, pljuča, ledvice in nepravilne v jetrih. (Za neuspešno zdravljenje ni treba plačati).

TAJNE, moške bolezni
zguba naravna, bolezni v ledicah in jetrih
zdravim hitro za stalno in tajno. Živčene onemoglosti, slabost, napor, zastrupljenje in zguba vode.
PLJUČA
naduho, Bronchitis, srčne bolezni in pljučne zdravim po moji najnovejši metodi
(Preiskovanje brezplačno) (Nasveti zastoj.)
DR. ZINS, 183 N. Clark Str. Chicago
med Randolph in Clark
Odprto: 8 zjutraj do 8 zvečer. Ob nedeljah od 8 zjutraj do 4 pop.

Zastrupljenje krvi
in vseh drugih kožnih bolezni, kakor prische, lucije, enemoglost itd.
Ženske bolezni
beli tok, bolečine v ožature, garje, otekline, podju in druge organske bolezni zdravim za stalno.

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D.
Zdravnik za notranje bolezni in ranocelniki.
Izdravniška preiskava brezplačno — plačati je le zdravljenje, 1924 Blue Island Ave., Chicago. Uređuje od 1 do 3 pop.; od 7 do 9 zvečer. Izven Chicago živeči bolniki naj pišejo slovensko.

ALOIS VANA
— izdelovatelj —
sodovice, mineralne vode in raznih neopojnih pijač.
1837 So. Fisk St. Tel. Canal 1466

LOUIS RABSEL
moderno urejen salun
NA 460 GRAND AVE., KENOSHA, WIS.
Telefon 1199.

I. STRAUB URAR
1010 W. 18th St. Chicago, Ill.
Ima večje zalogo ur, verig, prstenov in drugih dragotin. Izvršuje tudi vsakovrstna popravila v tej stroki po zelo niski ceni.

AVSTRO-AMERIKANSKA ČRTA.
Najpripravnijša in najcenejša parobrodna črta za Slovence in Hrvate.
Regularna vožnja med New Yorkom, Trstom in Reko.
Brzi poštni in novi parobrodi na dva vikajsa:
Cesar Franc Jožef I. odpluje prvi iz New Yorka 15. June 1912.
Martha Washington, Laura, Alice, Argentina in Oceania
Parniki odplujejo iz New Yorka ob sredih ob 1 popoldan in iz Trsta ob sobotih ob 2 popoldan proti New Yorku. — Vsi parniki imajo brezplačni brzojav, električno razsvetljavo in so moderno urejeni. — Hrana je domača. — Mornarji in zdravniki govorijo slovensko in hrvatsko.
Za nadaljne informacije obrnite se na naše zastopnike ali pa na:
PHELPS BROS. & CO
Gen'l Agt's, 2 Washington St., New York.
Zastopnik za Zapad: K. W. Kempf, 120 N. La Salle St., Chicago, Ill.

Gotov denar.
Hranilna vloga v tej banki je varna investicija. Nosi 3% obresti in je gotov denar kadar ga rabite
INDUSTRIAL SAVINGS BANK
2007 Blue Island Ave., Chicago, Ill.
22 letno poslovanje. V soboto večer odprta od 6. do 8. ure. Varnostni shrambeni predali po \$3.00 na leto.

JUGOSL. ZADRUŽNA TISKARNA
GLAVNICA SOUTH SLAVIC COOPERATIVE PRINTERY INCORPORATED \$10.000.00
Delnice se prodajajo po \$10.00 ena in jih je moči odplačevati po \$1.00. Pristopajte k temu združnemu podjetju, ki bo nosilo dvojno korist in ki bo trdnjava delavske prosvete.
Vsa pisma je nasloviti na
FRANK PETRICA, 1830 So. Centre Ave., CHICAGO, ILL.